

Azərbaycan
Tibb Universiteti

QAN SİSTEMİNİN PATOLOJİ FİZİOLOGİYASI

PATOLOJİ FİZİOLOGİYA KAFEDRASI – 2018

Mühazirənin planı

- ❑ *Qanın ümumi həcmnin dəyişməsi (hiper- və hipovolemiyalar)*
- ❑ *Qanın fiziki-kimyəvi xassələrinin dəyişiklikləri*
- ❑ *Eritrosit sisteminin patologiyası*
- ❑ *Leykosit sisteminin patologiyası*
- ❑ *Hemostaz sisteminin patologiyaları*

Qan sistemində baş verən pozulmalar

Qanın ümumi həcmnin dəyişiklikləri

Hipervolemiya

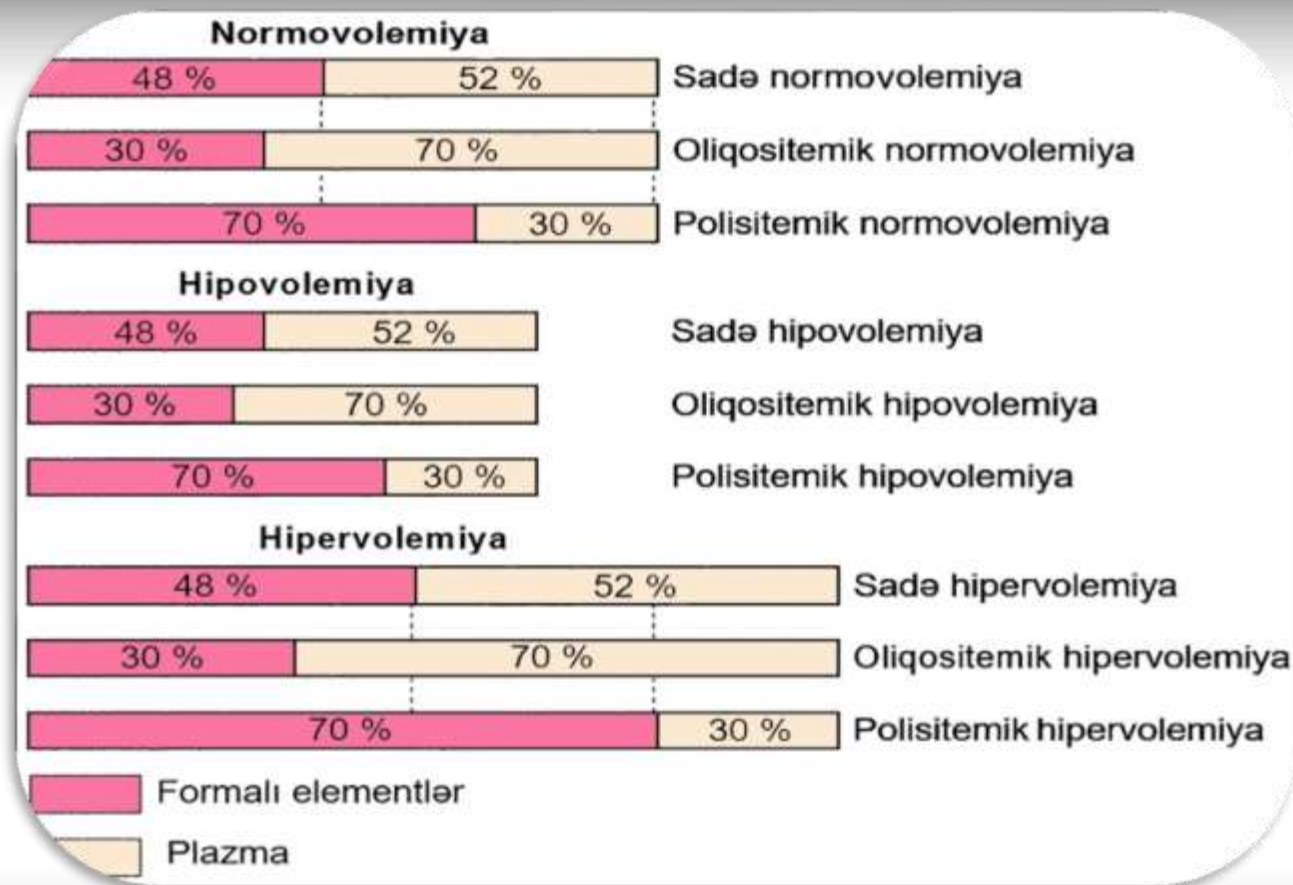
Hipovolemiya

Sadə

Oliqositemik

Polisitemik

Qanın ümumi həcmnin dəyişiklikləri

QANIN FİZİKİ-KİMYƏVİ XASSƏLƏRİNİN DƏYİŞİKLİKLƏRİ

- *Qanın xüsusi kütləsi*
- *Qanın özlülüyü*
- *Qanın osmos təzyiqi*
- *Eritrositlərin rezistentliyi*
- *Eritrositlərin çökmə sürəti*

Eritrosit sisteminin patologiyası

Kəmiyyət dəyişiklikləri:

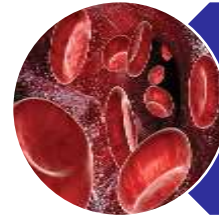
Eritrositoz

- *mütləq və nisbi*

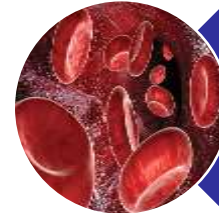
Eritropeniya

- *anemiya*

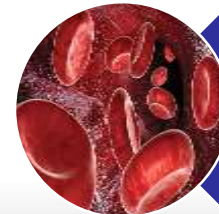
Keyfiyyət dəyişiklikləri:

Eritrositlərin
regenerator
formaları

Eritrositlərdə
degenerativ
dəyişikliklər

Patoloji
regenerasiya
hüceyrələri

ANEMİYALAR

Rəng göstəricisinə görə

normoxrom

hipoxrom

hiperxrom

Regenerasiya xüsusiyyətinə görə

regenerator

hiporegenerator

hiperregenerator

Gedişinə görə

kəskin

xronik

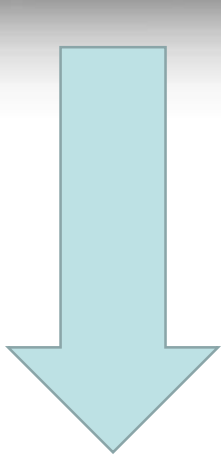
Eritropoezin tipinə görə

normoblastik

meqaloblastik

Patogenezinə görə anemiyalar

Dishemopoetik

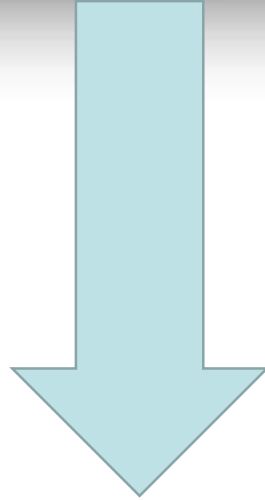

Posthemorragik

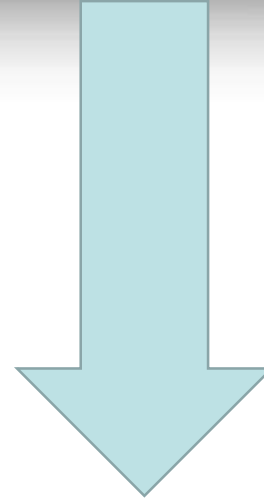

Hemolitik

Posthemorragik anemiyalar

KƏSKİN

XRONİK

Posthemorragik anemiyalar

Kəskin posthemorragik anemiyalar

Damar-reflektor
mərhlə

ilk 8-12 saat

Hidremiya
mərhləsi

1-2 gün sonra

Sümük iliği
mərhləsi

4-5 gün sonra

Hemopoezin pozulması nəticəsində yaranan anemiyalar

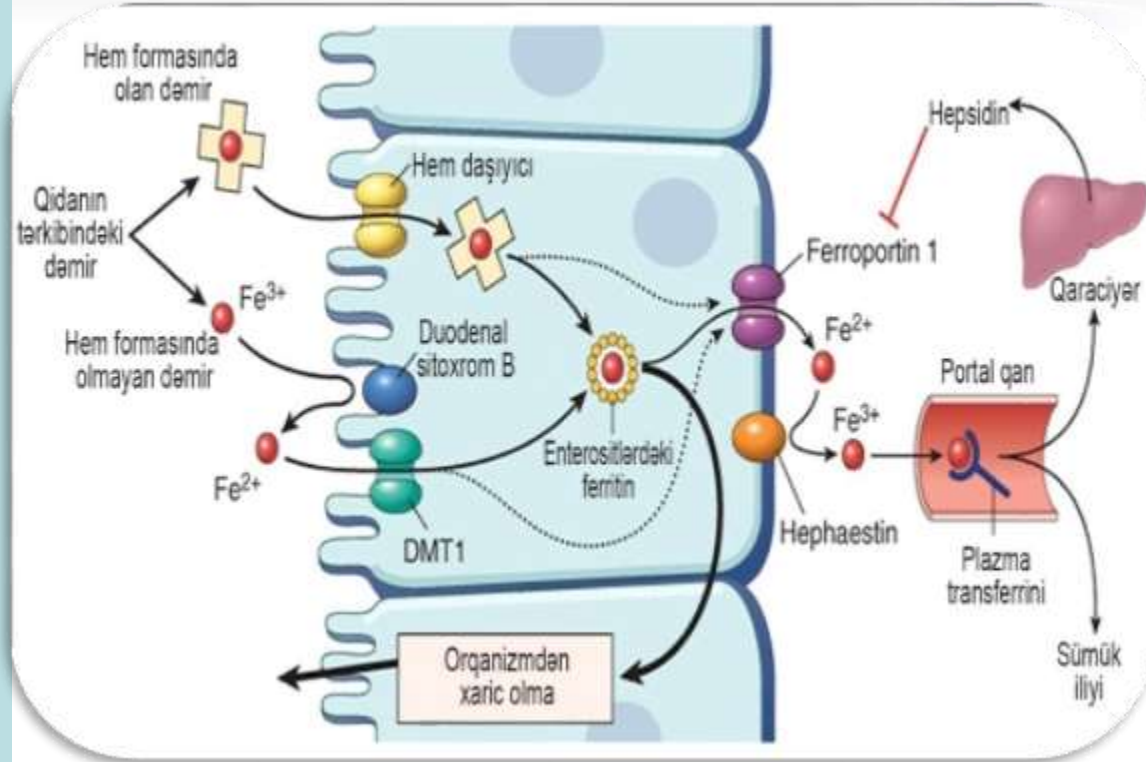
- *Dəmir defisitli*
- *B12 və fol turşusu defisitli*
- *Hipo- və aplastik*

Dəmir defisitli anemiyalar

Hematoloji əlamətlər:

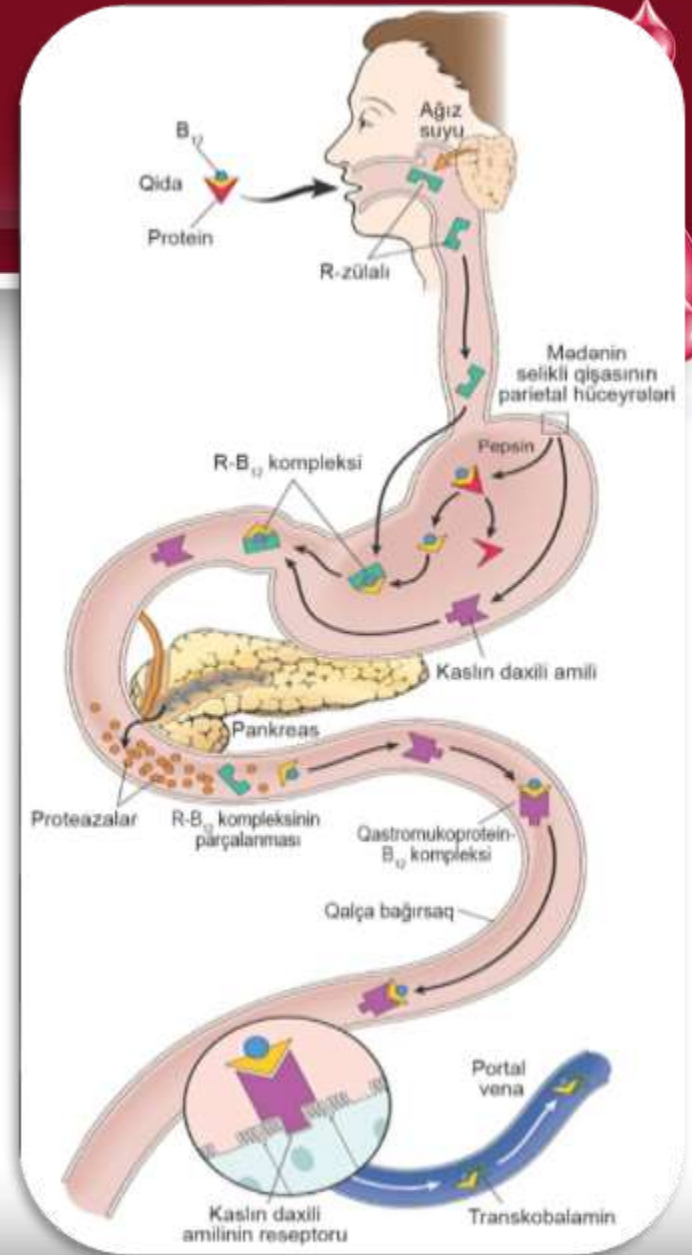
- *hipoxrom anemiya*
- *hiporegenerator anemiya*
- *mikrositoz, poykilositoz*
- *dəmirin (normada 1000 mkq/l), ferritinin miqdarının (norma 12–32 mkM/l), transferrinin dəmirlə birləşmə səviyyəsinin azalması, qan zərdabının ümumi dəmirbirləşdirici xüsusiyyətinin artması*

B₁₂ vitamini və fol turşusu defisitli anemiyalar

Qanın mənzərəsi:

- meqaloblastlar və meqalositlər
- eritrositlərin sayının və hemoqlobinin qatılığının azalması
- hiperxromiya
- anizositoz (makrositoz), poykilositoz (əsasən oval formalı hüceyrələr), patoloji törəmələr (Jolli cisimciyi, Kebot halqaları)
- leykositlərin və trombositlərin miqdarının azalması, nüvəsi hipersegmentləşmiş gıqant neytrofillər
- bilirubinemiya

B12 vitaminin çatışmazlığı ilə əlaqədar olan anemiya
zamanı Hünter glossiti (laklanmış dil)

APLASTİK ANEMİYALAR

İRSİ TOTAL

- Fankoni anemiyası, Estren-Dameşek anemiyası
- *pansitopeniya* (qanın bütün hüceyrəvi elementlərinin miqdarının azalması), *panmielopatiya* (sümük iliylində bütün hüceyrəvi elementlərin miqdarının azalması)

İRSİ PARSİAL

- Blekfend-Daymond anemiyasını, parsial qırmızı-hüceyrəvi aplaziya
- qanda və sümük iliylində *yalnız eritroid hüceyrələrin defisiti*

Hemolitik anemiyalar

İRSİ

Membranopatiyalar

Enzimopatiyalar

Hemoqlobinopatiyalar

QAZANILMIŞ

Mexaniki

Osmotik

Oksidləşdirici

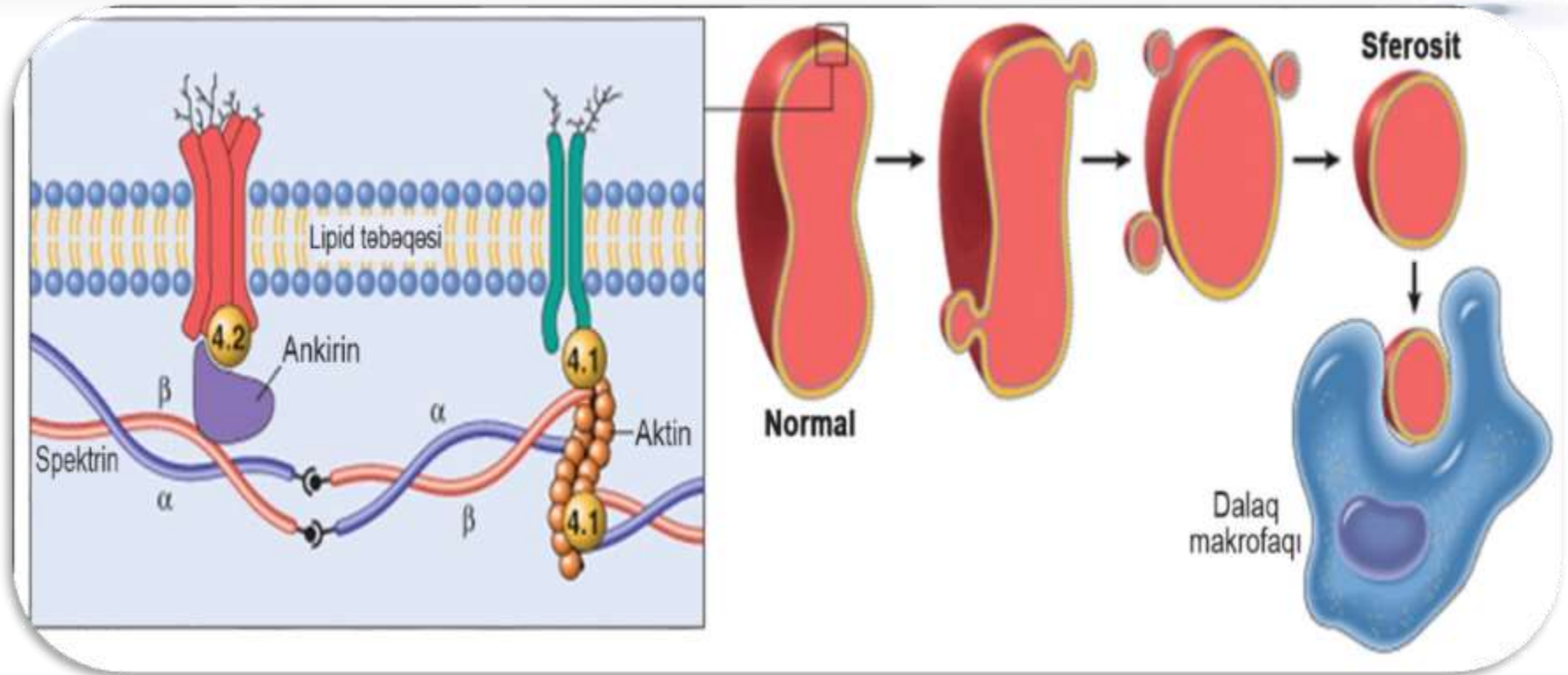
Komplementdənasilı

HEMOLİZİN NÖVLƏRİ

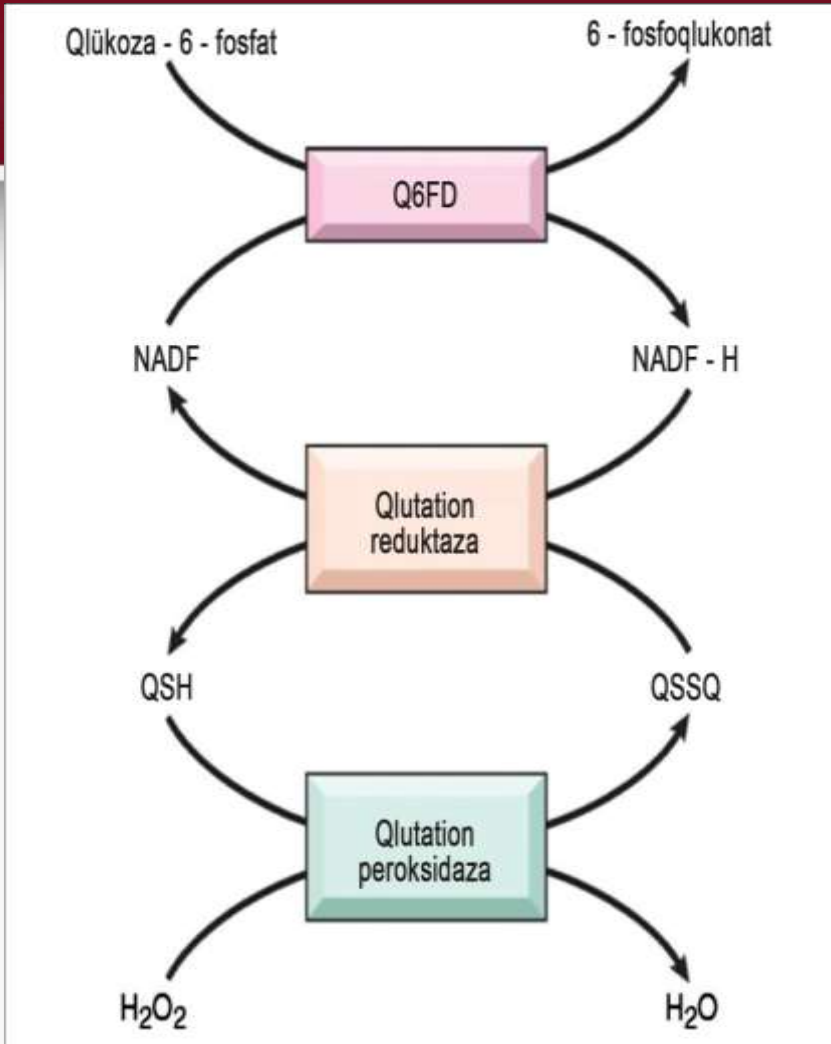
Hemolizin əlamətləri	Hemolizin növləri	
	damardaxili	damardanxaric
Lokalizasiyası	Damarlar	MFS
Dəri və selikli qişaların sarı rəngə boyanması	Cüzi	Nəzərəçarpan
Qaraciyər və dalağın böyüməsi	Cüzi	Nəzərəçarpan
Laborator göstəricilər	Normoxrom anemiya, retikulositoz, hipersideremiya, sümük iliyində eritrositar sıra hüceyrələrinin hiperplaziyası	
	Hiperbilirubinemiya Hemoqlobinemiya Hemoqlobinuriya Hemosiderinuriya	Hiperbilirubinemiya

İrsi membranopatiyalar: *irsi sferositoz*

İrsi enzimopatiyalar: *glükoza-6- fosfatdehidrogenaza defisitli hemolitik anemiyalar*

İRSİ HEMOQLOBİNOPATİYALAR

KEYFİYYƏT

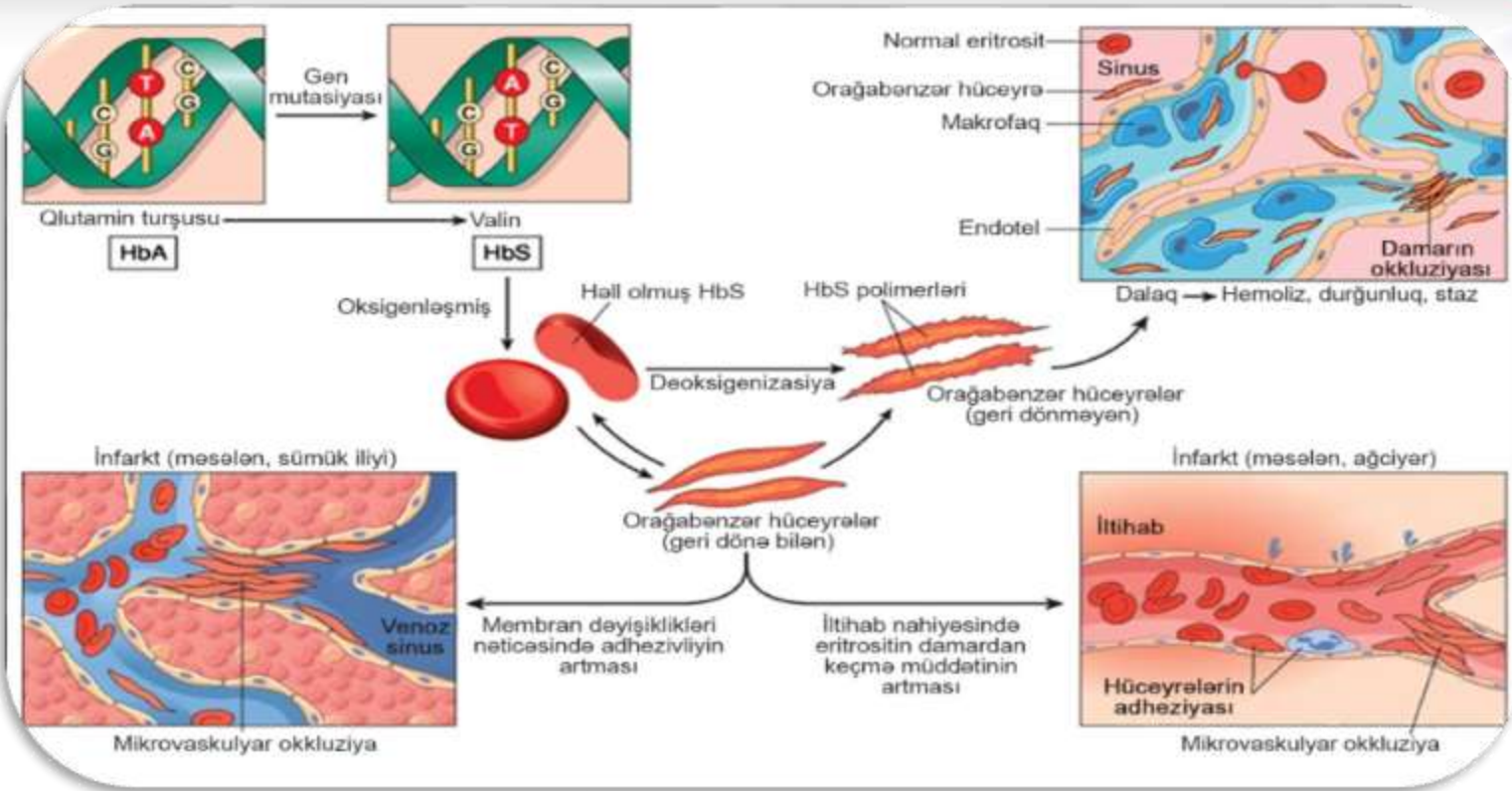
*Orağabənzər hüceyrəli
anemiya*

KƏMİYYƏT

Talassemiya

Orağabənzər hüceyrəli anemiya

TALASSEMIYA

α -talassemiya

α -talassemiya
major

α -talassemiya
intermedia

α -talassemiya
minor

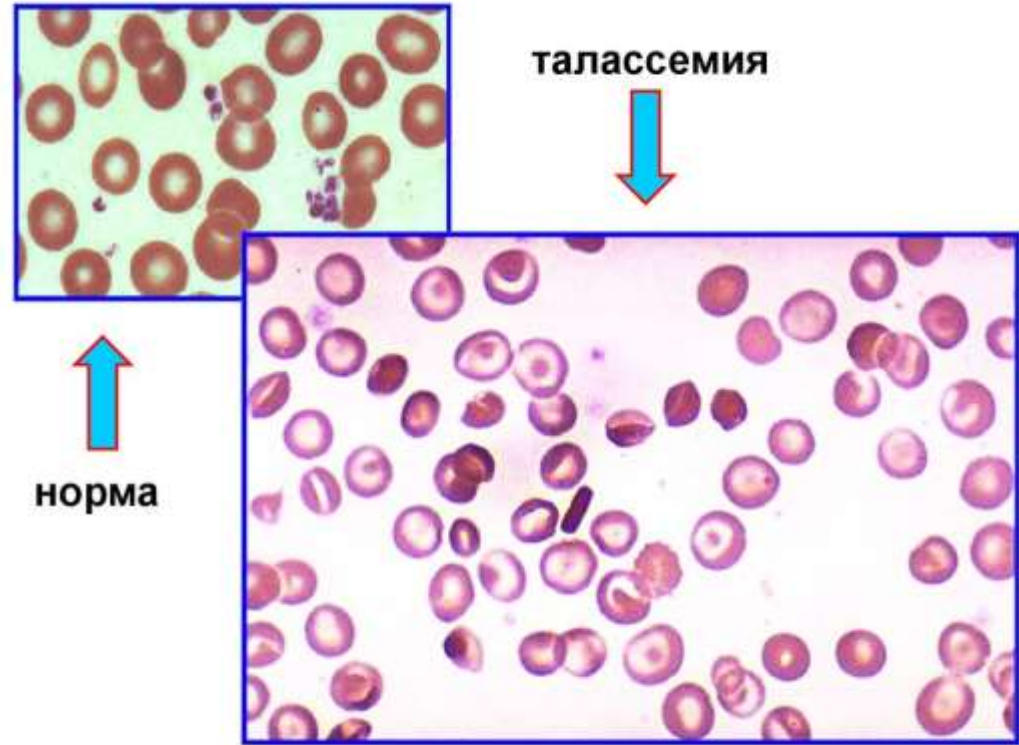
α -talassemiya
minimal

β -talassemiya

β^0 -talassemiya

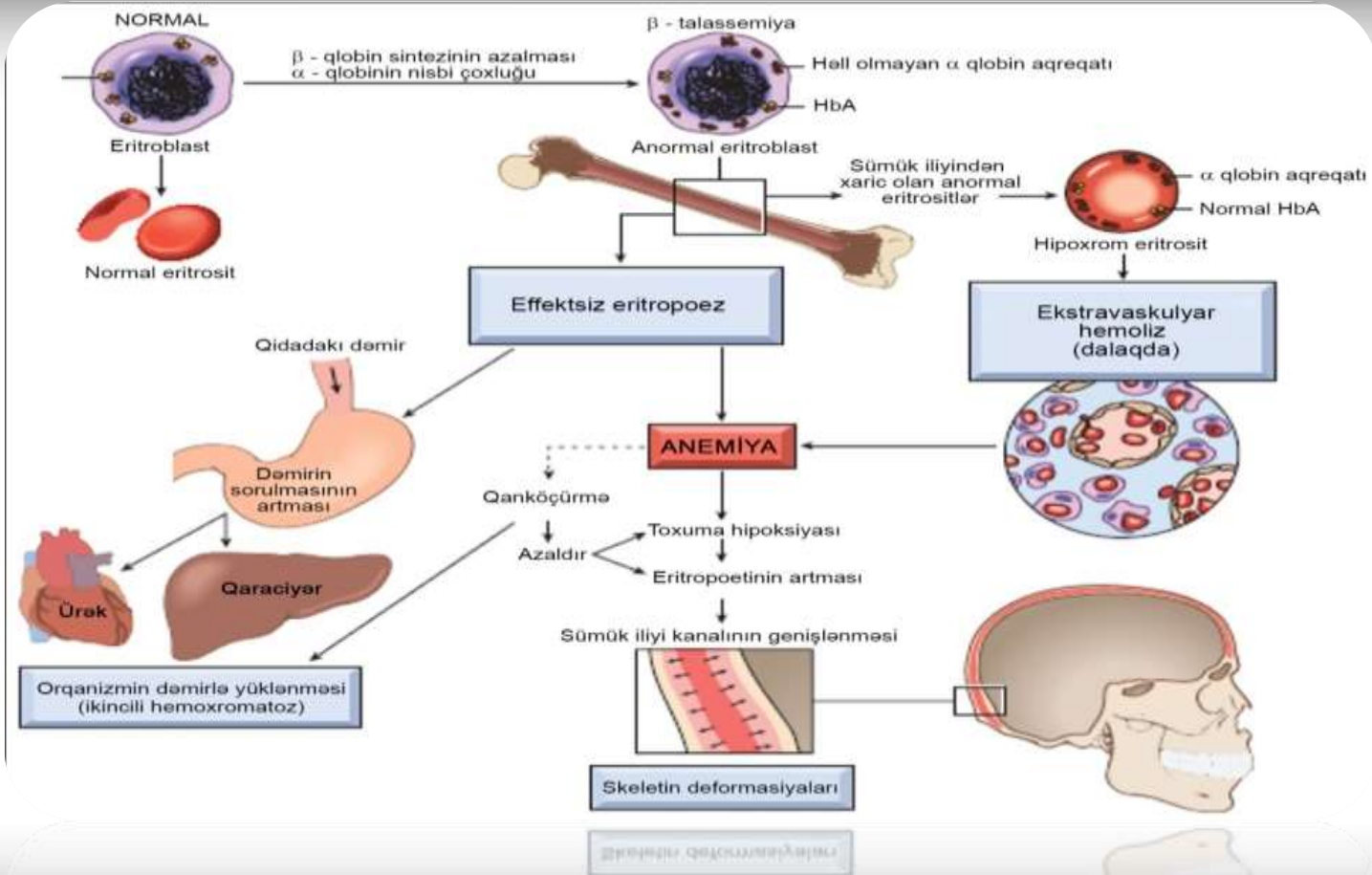
β^+ -talassemiya
(*major və minor*)

Нәдәфәбәнзәр еритроцитләр

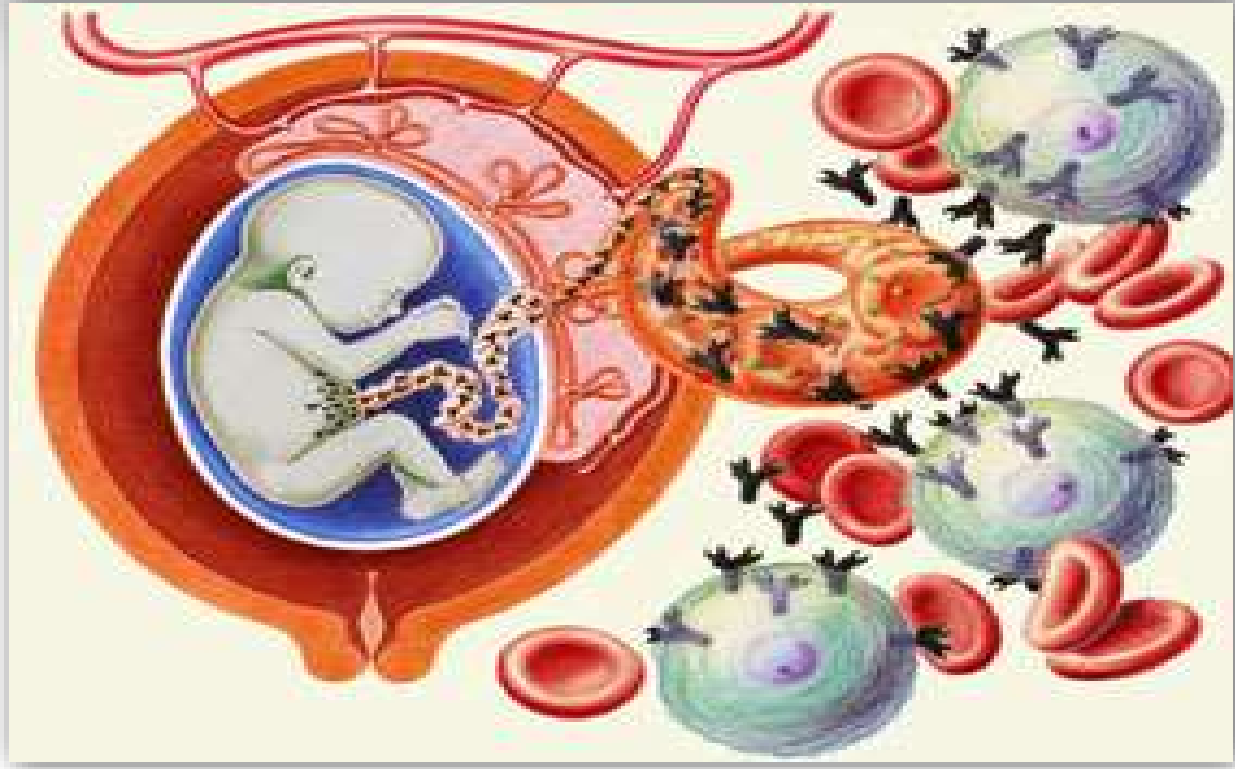

β -talassemiya zamanı ekstravaskulyar hemoliz

İmmun mənşəli hemolitik anemiyalar: rezus uyğunsuzluq

LEYKOSİT SİSTEMİNİN PATOLOGİYASI

Kəmiyyət dəyişiklikləri

- Leykositoz: *fizioloji və patoloji*
- Leykopeniya

Keyfiyyət dəyişiklikləri

- *Hipersegmentasiya*
- *Vakuolizasiya*
- *Botkin-Qumprext kölgələri*
- *Toksogen dənəlilik*
- *Knyazkov-Dele cisimcikləri*
- *Auer çubuqları*
- *Ridder formaları*
- *Nüvə təmayülü və s.*

HEMOBLASTOZLAR

**Qırmızı sümük iliyindən
inkişaf edən bədxassəli
şişlər**

**Sümük iliyindən kənar
inkişaf edən bədxassəli
şişlər**

LEYKOZLAR

LİMFOMALAR

LEYKOZLAR

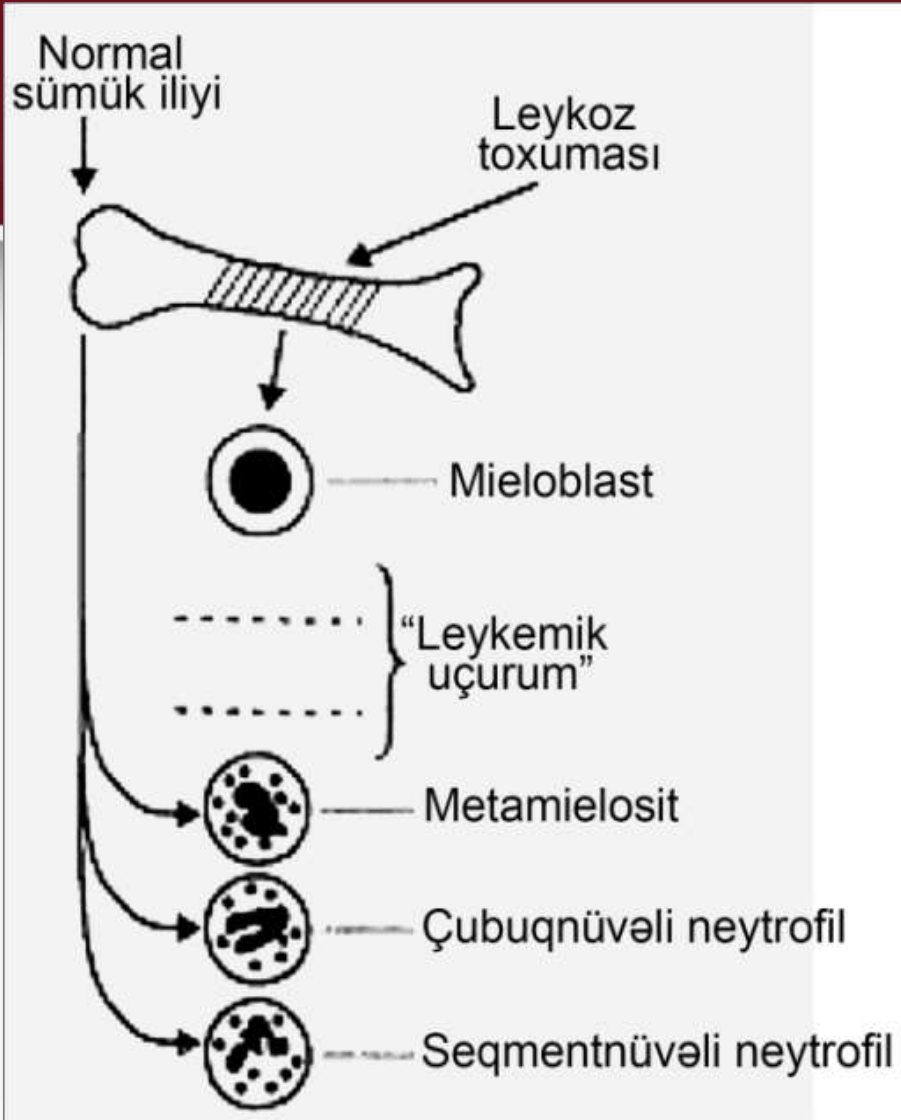

Kəskin leykozlar

- Diferensiasiya etməmiş leykoz
- Mieloblast leykoz
- Limfoblast leykoz
- Monoblast leykoz
- Plazmoblast leykoz
- Eritromieloblast leykoz
- Meqakarioblast leykoz

Xronik leykozlar

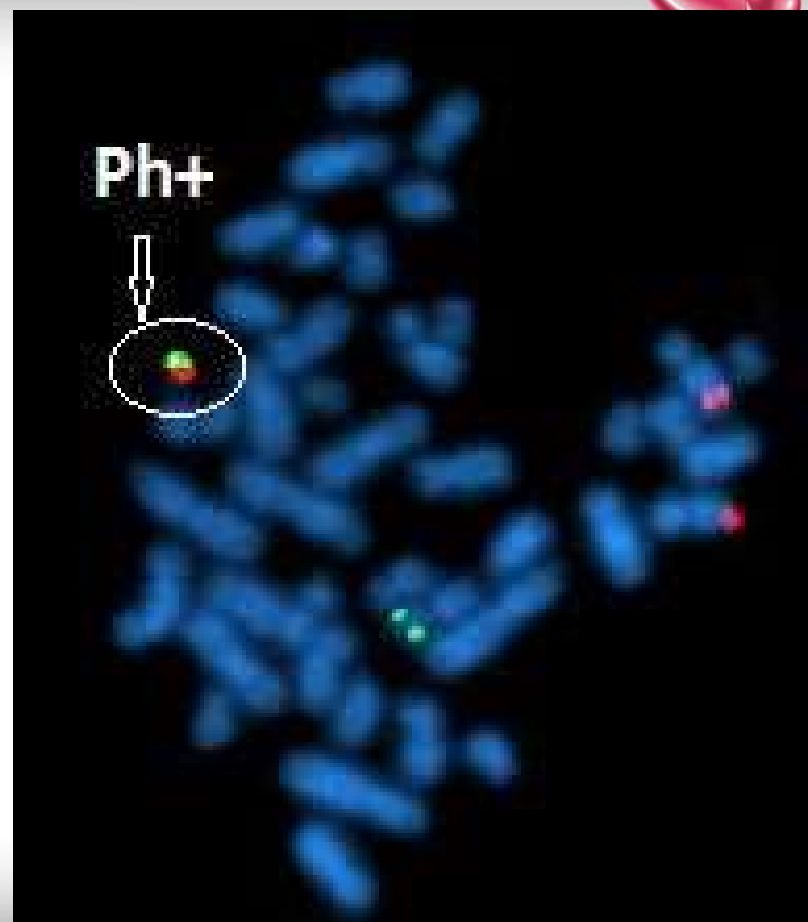
- Mielositar mənşəli*: xronik mieloleykoz, eritromieloz (eritremitiya)
- Limfositar mənşəli*: xronik limfoleykoz, paraproteinemik (mieloma, Valdenstrem makroqlobulinemiyası)
- Monositar mənşəli*: histiositozlar

Kəskin leykozların xronik leykoslardan fərqi

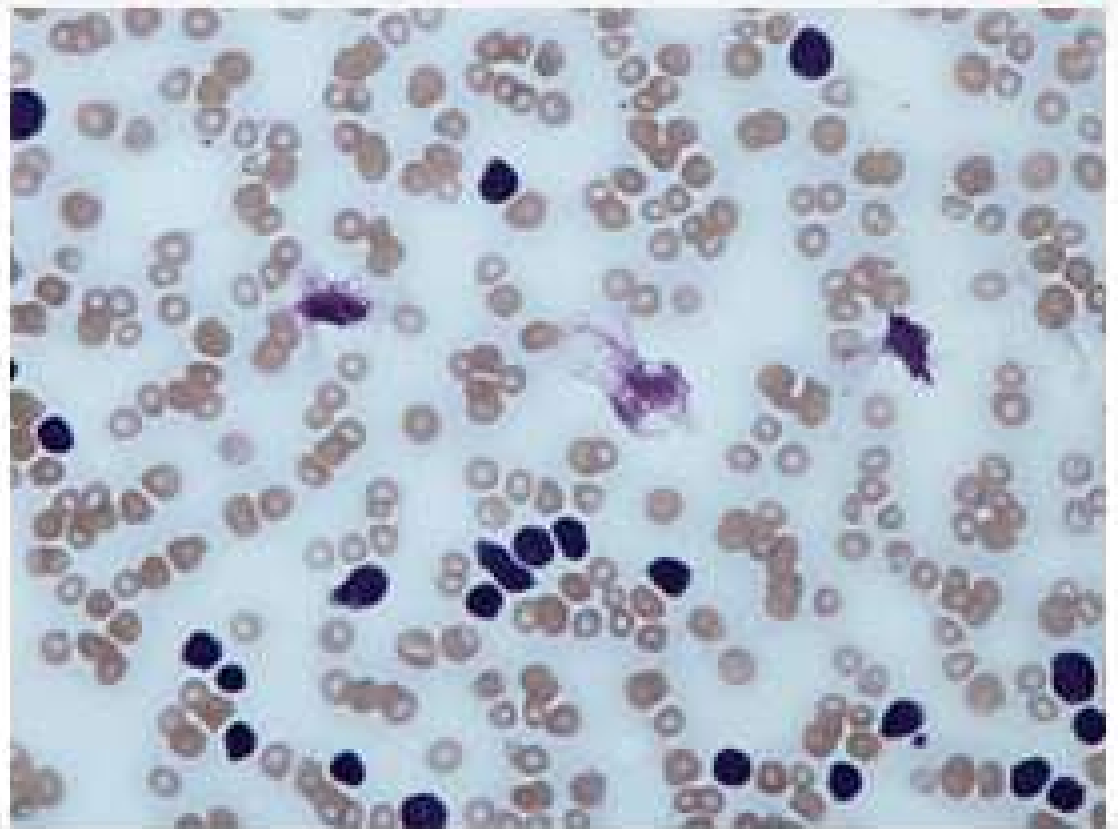
Xronik mieloleykoz

Qanın mənzərəsi

Xronik
limfoleykoz

LİMFOMALAR

Hockin limfoması

*Qeyri-Hockin
limfoması*

Hemostaz sisteminin patologiyaları

Hemostazın damar-trombosit mexanizmlərinin patologiyası

Qanın laxtalanmasının ləngiməsi

Qanın laxtalanma qabiliyyətinin artması

Hemostazın damar- trombosit mexanizmlərinin patologiyaları

Randyu-
Osler
sindromu

Şenleyn-
Genox
xəstəliyi

Skorbut

Ehlers-
Danlos
sindromu

Qanın laxtalanmasının ləngiməsi (hipokoaqulyasiya)

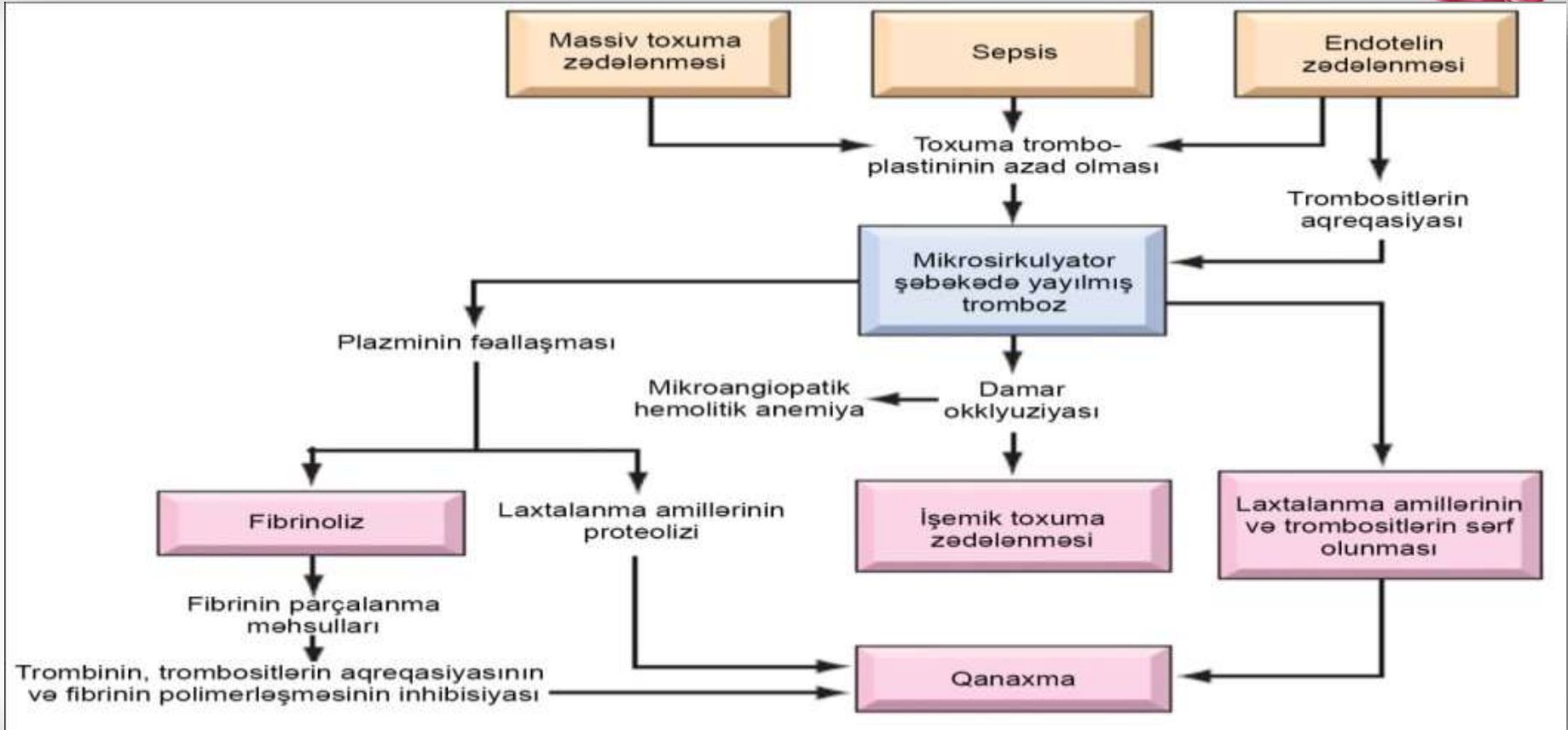
- *Trombositopeniyalar* (Verlhof xəstəliyi, trombotik trombositopenik purpura, hemolitik-uremik sindrom)
- *Trombositopatiyalar* (Villebrand xəstəliyi, Bernard-Sulye xəstəliyi, Qlansman-Negeli xəstəliyi)
- *Laxtalanma amillərinin çatışmazlığı* (hemofiliya, hipo- və afibrinogenemiya, Prouer-Stüart xəstəliyi)

QANIN LAXTALANMA QABİLİYYƏTİNİN ARTMASI (hiperkoaqulyasiya)

- *Trombositlərin miqdarının və fəallığının artması*
- *Qanda prokoaqulyantların qatılığının artması*
- *Qanın fibrinolitik fəallığının azalması*
- *Qanda təbii antikoaqulyantların azalması*

Yayılmış damardaxili laxtalanma sindromu

**Diqqətinizə görə təşəkkür
edirəm !**